

Stockholm den 10 november 2023

R-2023/2163

Till Integritetsskyddsmyndigheten

Dnr IMY-2023-12316

Sveriges advokatsamfund har inte tagits upp som remissinstans, men avger härmed på eget initiativ yttrande över Integritetsskyddsmyndighetens förslag till nya föreskrifter om behandling av personuppgifter som rör lagöverträdelser.

De aktörer som berörs av de nya föreskrifterna är delvis företag under Finansinspektionens tillsyn som erbjuder finansiella tjänster och som är skyldiga att efterleva kraven i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Advokatsamfundet, som tillstyrker förslagen, vill här lyfta fram att även advokatbyråer som omfattas av penningtvättslagen har samma krav på att värdera den specifika risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism kopplad till enskilda klienter och/eller uppdrag, genom att göra klientkännedomskontroller och skapa en riskprofil för varje klient/uppdrag. Denna profil baseras på kraven i andra och tredje kapitlet penningtvättslagen och den övergripande allmänna riskbedömning som advokatbyråer måste upprätta. Advokatbyråns kunskap om klienten och uppdraget – genom klientkännedomskontrollen – utmynnar i ett övervägande av specifika omständigheter som kan indikera huruvida risken att byrån utnyttjas för penningtvätt eller terroristfinansiering är låg, medel eller hög.

Åtgärder måste vidtas vid etableringen av en affärsförbindelse för att uppnå klientkännedom, dvs. när en advokat från en ny presumtiv klient får förfrågan om ett

nytt uppdrag och detta uppdrag omfattas av penningtvättslagen. Om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som hög ska särskilt omfattande kontroller, bedömningar och utredningar göras. Åtgärderna syftar till att öka kunskapen om klienten och uppdraget. Advokatbyråer är även skyldiga att efterleva sanktionslagstiftning enligt lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner. Om det under klientkännedomskontrollen visar sig att en klient är föremål för sanktioner eller liknande åtgärder, innebär detta normalt ett krav på fördjupad kundkännedomskontroll med ytterligare kontroller. I många fall kan därmed en sanktionsträff avseende en viss klient resultera i att något uppdrag inte kan antas.

Av 5 kap. 6 § penningtvättslagen framgår att behandling av personuppgifter om lagöverträdelse enligt artikel 10 i dataskyddsförordningen endast får behandlas och bevaras om det är nödvändigt för att t.ex. bedöma den risk som kan förknippas med klientrelationen. Enligt penningtvättslagen får således verksamhetsutövare, när så är nödvändigt, inhämta och behandla personuppgifter om lagöverträdelse när verksamhetsutövaren fullgör skyldigheten att riskklassificera sin klient.

Av artikel 10 i dataskyddsförordningen och 5 § förordningen (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning framgår bland annat att uppgifter om lagöverträdelse får behandlas av andra än myndigheter om behandlingen är nödvändig för att en rättslig förpliktelse enligt lag eller förordning ska kunna fullgöras.

För att advokater och advokatbyråer ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt penningtvättslagen och sanktionslagstiftningen ser Advokatsamfundet ett behov av att advokater och advokatbyråer generellt ska kunna behandla personuppgifter som avses i artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning för kontroller mot officiella sanktionslistor som har fastställts i demokratisk ordning inte bara som idag inom EU, utan även utanför EU.

Det framstår mot den bakgrunden som väsentligt att även advokater och advokatbyråer ska omfattas av samma slags föreskriftsändringar.

I sammanhanget bör noteras att för det fall advokatbyråer, i likhet med exempelvis bolag inom finansiell sektor, skulle vara i behov av att ansöka om tillstånd för dylika kontroller, skulle detta kunna medföra en situation med en stor mängd ansökningar till

Integritetsskyddsmyndigheten om tillstånd att behandla personuppgifter om lagöverträdelser. Många av dessa ansökningar skulle baseras på likartade grunder och förutsätta att såväl sökandena som myndigheten måste lägga ner tid och resurser på att hantera ansökningarna. Det finns således en risk att motsvarande situation som anges i problembeskrivningen till nuvarande förslag uppstår i förhållande till advokatverksamhet.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander